

FUDBALSKI AGENTI-UGOVOR O POSREDOVANJU I OSIGURANJE OD PROFESIONALNE ODGOVORNOSTI

Sažetak

Agenti u sportu, a posebno fudbalu imaju ogroman značaj za transfer fudbalera i zaključenje ugovora između fudbalera i klubova. Uzimajući u obzir da se radi o licima koja imaju posebna znanja i bave se profesionalnom delatnošću, njihovo učešće u zaključenju ugovora može biti od velikog značaja i omogućava valorizaciju talenta sportiste. Ipak imajući u vidu da se radi o profesionalnoj delatnosti, obaveze agenta mogu dovesti i do njegove odgovornosti koja može predstavljati značajan finansijski teret za njega. Iz tih razloga kao i u ostalim profesionalnim delatnostima javlja se osiguranje od profesionalne odgovornosti. O značaju ovog osiguranja govori i činjenica da je dobijanje licence u nekim slučajevima uslovljeno zaključenjem ugovora o osiguranju od profesionalne odgovornosti. U prvom delu rada autor analizira pojam sportskog agenta, njegove obaveze, kao i pravnu prirodu ugovora koji se zaključuje između njega i sportiste (sportske organizacije). Naime, da bi se analiziralo osiguranje od profesionalne odgovornosti, potrebno je utvrditi odgovornost sportskog agenta koja zavisi od njegovih obaveza. Ove obaveze uslovljene su pravnom prirodom odnosa između agenta i sportiste. U drugom delu rada autor stoga analizira osiguranje od profesionalne odgovornosti fudbalskog agenta.

Ključne reči: fudbal, fudbalski agent, pravna priroda, osiguranje od profesionalne odgovornosti.

1. UVOD

Agenti u fudbalu imaju značajnu ulogu u formiranju modernog sportskog okruženja, a nastanak ove profesije povezan je sa profesionalizacijom i komercijalizacijom sporta.¹ Za razvoj transfera u oblasti sporta poseban značaj imala je presuda u slučaju Bosman koja je omogućila istinsku liberalizaciju sportskih transfera.² Potrebno je naglasiti da sportski agenti mogu delovati samo u ime

* Istraživač saradnik, Institut za uporedno pravo u Beogradu, e-mail: i_tosic@iup.rs

¹ M. Holt, "The Ownership and Control of Elite Club Competition in European Football", *Soccer and Society*, 1/2007, 51.

² Ovaj slučaj je bio značajan za ustanovljavanje slobodnog kretanja radne snage i imao je uticaj na transfere fudbalera unutar Evropske unije (EU). Odluka je ukinula ograničenja za strane igrače iz EU u nacionalnim ligama i

jedne strane, a to može biti kako sportska organizacija, kada je cilj umanjeње primanja sportiste, tako i sportista kada deluju u njegovom najboljem interesu. U radu analiza odnosiće se na agente koji deluju u ime sportista (fudbalera). U situacijama kada deluju u ime sportiste, suštinski zadatak agenata obuhvata obavezu da tokom relativno kratkog trajanja karijere profesionalnog sportiste omoguće imovinsku valorizaciju njegovog talenta.³ Uloga sportskog agenta pored navedenog je nastala iz potrebe da se lice koje poseduje stručno i praktično znanje, stara i štiti interese lica koje ne poznaje dovoljno dobro prilike na sportskom tržištu ili nema stručnost u pogledu vođenja pregovora i zaključenja ugovora.⁴

Sportski agenti pored toga što poseduju stručna i praktična znanja, moraju ispunjavati uslove u pogledu iskustva i kontakta na sportskom tržištu. Na taj način oni dobijaju značajnu ulogu prilikom zaključenja ugovora između sportiste i sportske organizacije po najpovoljnijim uslovima.⁵ Međutim, prilikom obavljanja delatnosti postavlja se i pitanje odgovornosti sportskog agenta. Kao i u ostalim profesionalnim delatnostima, mogućnost zaštite od preteranih zahteva ostvaruje se putem osiguranja od profesionalne odgovornosti. U radu autor najpre nastoji da analizira obaveze agenata u sportu, pravnu prirodu ugovora koji se zaključuje između njega i sportiste, a zatim i mogućnost eventualnog osiguranja od profesionalne odgovornosti.

2. FUDBALSKI AGENTI - POJAM I OBAVEZE

Sportski agent može biti fizičko ili pravno lice koje u vidu povremenog ili stalnog zanimanja, uz nadoknadu, posređuje u cilju zaključenja ugovora svojih klijenata i stara se o njihovoj ukupnoj karijeri. Ukoliko je za to ovlašćen agent takođe zaključuje različite tipove ugovora ili preuzima druge pravne radnje u ime i za račun svojih klijenata.⁶

Iz navedenog sledi da se sportski agenti mogu baviti *posredovanjem ili zastupanjem* u oblasti sporta. Razlika između ova dva se odnosi na mogućnost agenta da zaključi ugovor ili preuzme drugi pravni posao u ime svog nalogađavca. Da bi mogao obavljati poslove zastupanja sportski agent mora posedovati odgovarajuća pravna znanja, te u praksi agenti kojima nedostaju kompetencije za obavljanje pravnih poslova često angažuju advokate. Stoga postavlja se pitanje da li advokati mogu obavljati funkciju agenta u sportu. U pogledu mogućnosti

omogućila igračima iz EU da pređu u drugi klub po isteku ugovora bez plaćanja naknade za transfer. C-415/93, Union royale belge des sociétés de football association ASBL v Jean-Marc Bosman, Royal club liégeois SA v Jean-Marc Bosman and others and Union des associations européennes de football (UEFA) v Jean-Marc Bosman.
³ Z. Vuković, *Ugovori o stručnom angažovanju sportskih stručnjaka*, doktorska disertacija, Univerzitet u Kragujevcu- Pravni fakultet, 2019, 149.

⁴ M. Mićović, „Sportski agenti“, *Pravni život*, 9/2014, 547.

⁵ M. Mićović, „Transfer fudbalera“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 2/2015, 515-522.

⁶ Study on Sports Agents in the European Union, A study commissioned by the European Commission (Directorate-General for Education and Culture) November 2009, <https://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/studies/study-sports-agents-in-eu.pdf>, 24.10.2022.

advokata da obavljala poslove posredovanja u sportu razlikuju se tri situacije: izričita zabrana, mogućnost uz obavezu pribavljanja dozvole za rad (licence) i mogućnost obavljanja ovih poslova bez posedovanja dozvole za rad.⁷ Poslednja dva sistema razlikuju se na osnovu sistema pristupa preduzimanju poslova sportske agenture koji se primenjuje (sistem licenciranja ili sistem registracije). Zajedničko za oba sistema je da agent mora dokazati postojanje „besprekorne reputacije“ i nepostojanje sukoba interesa. Sistem licenciranja podrazumeva da se kontrola pristupa vršenju poslova sportskog agenta vrši od strane nadležnih tela, kroz ustanovljavanje potrebe davanja posebnog odobrenja za bavljenje zanimanjem sportski agent. Odobrenje se daje u formi dozvole za rad (licence).⁸ Sa druge strane u sistemu deklaracije vrši se automatska registracija kod nadležnog sportskog saveza svakog lica koje dostavi zadovoljavajuća uverenja o sopstvenoj „besprekornoj reputaciji“ i nepostojanju sukoba interesa.⁹

Uzimajući u obzir da obavljanje profesije sportskog agenta zahteva posedovanje određenog stručnog znanja kao i visok nivo profesionalnosti, u okviru sistema licenciranja, kao što smo pomenuli odobrenje za obavljanje ove profesije se daje u formi dozvole za rad (licence).¹⁰ U Republici Srbiji takođe se primenjuje sistem licenciranih sportskih agenata, odnosno sportski stručnjaci koji poseduju dozvolu za rad. Zakon predviđa uslove koje je potrebno da ispuni lice da bi mu se izdala ili obnovila dozvola za rad.¹¹ Radi analize osiguranja od odgovornosti sportskog agenta neophodno je pre svega utvrditi odgovornost ovog lica, a koja proizlazi iz njegovih obaveza i usko je povezana sa pravnom prirodom ovog ugovora. Naime, određenje pravne prirode ugovora koji se zaključuje između agenta i sportiste određuje i obaveze i odgovornost ovog lica, a samim tim predstavlja polaznu osnovu za analizu osiguranja od te odgovornosti.

3. PRAVNA PRIRODA UGOVORA O POSREDOVANJU U SPORTU I OBAVEZE AGENTA

Pravna priroda ugovora koji se zaključuje između agenta i sportiste izaziva nedoumice u pravnoj teoriji. Ovaj ugovor tradicionalno se naziva *ugovor o posredovanju u sportu*. Ovu terminologiju koristi i Zakon o sportu Republike Srbije.¹² Tako, u Zakonu o sportu se navodi da agenti obavljaju poslove posredovanja u sportskim transferima, dok se u Pravilniku Fudbalskog Saveza Srbije (FSS) određuje da agent zastupa igrača i/ili klubove u pregovorima, sa ciljem zaključenja ugovora o radu ili zastupa klubove u pregovorima sa ciljem zaključenja ugovora o

⁷ Za više v: J. M. Marmayou, „L’ avocat et le droit du sport”, *Journal de societes*, 2012, 29-33.

⁸ Za više v: Study on Sports Agents in the European Union, 84-85.

⁹ N. Đurđević, „Fudbalski posrednici i Zakon o sportu Republike Srbije iz 2016. godine“, *Zbornik radova: Usluga i uslužna pravila*, Kragujevac, 2016, 389-423

¹⁰ Pored sistema licenciranja postoji i sistem registracije (deklaracije). Za više v: Z. Vuković, „Pretpostavke za obavljanje poslova sportskih agenata”, *Zbornik radova: Usluga i uslužna pravila*, Kragujevac, 2016, 423-424.

¹¹ Zakon o sportu, *Sl. glasnik RS*, br. 10/2016, čl. 27, st 3.

¹² *Ibid.*, čl. 94.

transferu.¹³ Dakle, pravilo iz sportskog pravilnika pored toga što nije ni sadržinski ni terminološki usklađeno sa zakonskom odredbom, otvara i pitanje kakva je uloga agenta prilikom transfera igrača.¹⁴ Uzimajući u obzir navedeno potrebno je utvrditi da li ovaj ugovor po pravnoj prirodi predstavlja ugovor o posredovanju u smislu odredbi Zakona o obligacionim odnosima (ZOO), ugovor o zastupanju, ugovor o nalogu ili možda *sui generis* ugovor.¹⁵ Pre svega definicija ugovora o posredovanju predviđena odredbama ZOO može se primeniti i na posredovanje u sportu. Ipak, ugovor o posredovanju u sportu je formalni ugovor čijim zaključenjem nastaje trajni odnos između agenta i sportiste koji se zaključuje na period ne duži od dve godine. Ovaj ugovor se ne može prećutno produžiti već je potrebno zaključiti novi pismeni ugovor na period od najduže dve godine.¹⁶ Sa druge strane, posredovanje predviđeno odredbama ZOO odnosi se na dovođenje u vezu sa nalogodavcem lica radi pregovora o zaključenju jednog ili više *tačno određenih ugovora*.¹⁷ Pored navedenog potrebno je naglasiti da ZOO ne zabranjuje mogućnost posredovanja za obe ugovorne strane, što u slučaju posredovanja u sportu nije moguće. Agent je dužan da se u svemu stara o interesima nalogodavca. On ne može istovremeno, u istom poslu, da predstavlja dva nalogodavca, niti da ima bilo kakav sporazum ili zajednički interes sa drugom stranom ili agentom druge strane.

Ovaj ugovor u nekim slučajevima može imati i elemente ugovora o zastupanju uzimajući u obzir da osim toga što dovodi u vezu sa nalogodavcem lice koje bi sa njim zaključilo ugovor može i učestvovati prilikom zaključenja ugovora kao zastupnik nalogodavca. Ovakav stav u skladu je sa Pravilnikom FSS. Ipak u odnosu na ugovor o zastupanju predviđen odredbama ZOO ovaj ugovor se razlikuje po tome što mora biti zaključen u kvalifikovanoj pismenoj formi, ne može biti zaključen na neodređeno vreme i delovanje sportskog agenta se ne može ograničiti na određeno područje.

Ugovor koji se zaključuje između agenta i sportiste ili sportske organizacije može imati elemente *ugovora o nalogu*. Ugovorom o nalogu obavezuje se nalogodavac da u ime nalogoprimca preduzme određene poslove. Ti poslovi kao i u slučaju sportskog agenta mogu biti faktički i pravni. Pored toga od nalogodavca se zahteva postupanje sa dužnom pažnjom (ovde je po srpskom zakonu u pitanju pažnja dobrog privrednika) i njegove obaveze imaju karakter obligacije sredstva, a ne cilja. Takođe, agent ima obavezu da postupa u skladu sa ovlašćenjima i saobrazno primljenom nalogu, obavezu zaštite interesa nalogodavca, obavezu obaveštavanja i obavezu vođenja poslovnih knjiga i polaganje računa, što se načelno poklapa sa obavezama nalogodavca. Međutim, ovaj ugovor se razlikuje i od ugovora o nalogu pre svega po obaveznoj pismenoj formi ugovora, oročenom trajanju od 2 godine i tome što agent posreduje radi zaključenja ugovora između

¹³ Fudbalski savez Srbije, „Pravilnik o radu sa posrdnicima“, *Fudbal* 15.06.2017., čl. 2.

¹⁴ M. Mićović, 2014, 543.

¹⁵ Zakon o obligacionim odnosima (ZOO), *Sl. list SFRJ*, br. 29/78, 39/85, 45/89 - odluka USJ i 57/89, *Sl. list SRJ*, br. 31/93, *Sl. list SCG*, br. 1/2003 - *Ustavna povelja* i *Sl. glasnik RS*, br. 18/2020, čl. 813-826.

¹⁶ Zakon o sportu, čl. 94, st. 11.

¹⁷ ZOO, čl. 813.

nalagodavca i trećeg lica, po čemu je ovaj ugovor sličniji ugovoru o posredovanju. Kao najbolji termin neki autori navode *ugovor o predstavljanju u sportu*.¹⁸ U tom smislu ugovor o sportskoj agenturi bi se mogao smatrati posebnom vrstom ugovora o zastupanju u onim slučajevima kada agent učestvuje u zaključenju ugovora. Ipak, ovaj ugovor ima određene specifičnosti u odnosu na ugovor o zastupanju predviđen odredbama ZOO. Kao što smo prethodno pomenuli, te specifičnosti se odnose na način zaključenja, trajanja i produženja ugovora i područja na kome agent obavlja svoje aktivnosti.¹⁹

Prilikom određenja pravne prirode takođe je značajno utvrditi i standard pažnje koji se zahteva od sportskog agenta. Uzimajući u obzir da se od njega očekuje posedovanje stručnih i profesionalnih kvalifikacija, standard pažnje koja se od njega zahteva je *pažnja dobrog stručnjaka*. Međutim, ukoliko i pored potrebne pažnje nije uspeo da nađe odgovarajućeg partnera za nalagodavca on neće odgovarati, te možemo zaključiti da njegova obaveza ima karakter obligacije sredstva a ne obligacije cilja.

Obaveze sportskih agenata obuhvataju obaveze kojima se generalno određuje okvir za njegovo delovanje i obaveze koje preuzima zaključenjem posla sa nalagodavcem. Prve obuhvataju: obavezu da postupa u skladu sa sportskim i zakonskim pravilima; obavezu da dostavlja propisane informacije i dokumentaciju sportskim savezima; obavezu da izbegava sukob interesa prilikom vršenja aktivnosti; zabranu da kontaktira igrače koji imaju ugovor o ekskluzivnoj agenturi sa drugim agentom; koji imaju zaključene ugovore sa klubom, sa namerom da ih ubedi da raskinu ugovore ili da se ne pridržavaju ugovornih obaveza.²⁰

Pored navedenog agent ima obavezu da postupa u skladu sa ovlašćenjima i primljenim uputstvima, da se stara o interesima nalagodavca, da ga obaveštava, obavezu vođenja poslovnih knjiga i polaganje računa. U zavisnosti od volje nalagodavca, obaveza postupanja u skladu sa ovlašćenjima može da ima različitu sadržinu. Naime obaveze sportskog agenta se mogu odnositi na preduzimanje samo faktičkih ili faktičkih i pravnih radnji. On može da bude ovlašćen da dovede u vezu zainteresovana lica radi zaključenja ugovora sa nalagodavcem, da učestvuje u pregovorima između nalagodavca i trećeg lica sa kojim je nalagodavca doveo u vezu, ili da zaključi ugovor sa trećim licem u ime i za račun nalagodavca. Kao što smo prethodno utvrdili standard pažnje koji se od njega zahteva je pažnja dobrog stručnjaka te u tom smislu mora da vodi računa da lice sa kojim dovodi u vezu nalagodavca, odnosno lice sa kojim zaključuje ugovor bude odgovarajući poslovni partner. Ukoliko je postupao sa dužnom pažnjom on neće odgovarati, dok će u suprotnom odgovarati za štetu koju je naneo nalagodavcu.²¹ Povodom poslova koji su mu povereni, sportski agent je dužan da se pridržava uputstava koja mu je dao nalagodavac, a ukoliko proceni da su

¹⁸ Z. Vuković, 2019, 216.

¹⁹ M. Mićović, 2014, 546.

²⁰ *Ibid.*

²¹ M. Ječmenić, „Ugovor o posredovanju u sportu“, *Glasnik prava*, 2/2012, 43.

uputstva štetna za nalogodavca, dužan je da ga o tome upozori. Pretpostavlja se da nalogodavac najbolje zna šta je potrebno uraditi kako bi njegovi interesi bili zadovoljeni, a posao obavljen pod najpovoljnijim uslovima. Sportski agent je dužan da nalogodavca obavesti o svim okolnostima koje su mu poznate ili su mu morale biti poznate, a od značaja su za nameravani posao. Povodom obavljenih poslova sportski agent je dužan da vodi poslovne knjige gde upisuje ugovore koje je zaključio. Nalogodavac ne mora da prihvati da zaključi ugovor sa licem koje je agent našao, ali ukoliko odbije da zaključi ugovor, dužan je da o tome bez odlaganja obavesti agenta.

Uzimajući u obzir sve navedeno stava smo da u pogledu odredbi ZOO u onim slučajevima kada agent ne učestvuje u zaključenju ugovora ovaj ugovor ima najviše sličnosti sa ugovorom o nalogu uz specifičnosti vezane za profesiju sportskog agenta. U slučajevima kada učestvuje uvođenju pregovora i zaključenju ugovora on predstavlja posebnu vrstu ugovora o zastupanju.

4. OSIGURANJE OD PROFESIONALNE ODGOVORNOSTI FUDBALSКОG AGENTA

Osiguranje od profesionalne odgovornosti spada u imovinska osiguranja i pruža zaštitu od propusta i grešaka u obavljanju određene stručne delatnosti (npr. lekara, advokata, revizora, direktora korporacija, stečajnih upravnika). Kao segment osiguranja od odgovornosti, ova vrsta osiguranja se ugovara za štete koje nastanu kao posledica profesionalnog propusta koje osiguranik učini u toku obavljanja svog rada.

Od svih kvalifikacija profesionalne odgovornosti ističu se četiri koje moraju biti uvek prisutne:

- 1) profesionalnoj odgovornosti podležu lica čija se delatnost sastoji u vršenju određene intelektualne aktivnosti – tzv. intelektualne profesije;
- 2) potrebno je da postoji strogo lični (intuitu personae) karakter prestacije;
- 3) prestaciju karakteriše sloboda u izvršavanju radi zadovoljenja potreba drugih ljudi zavisnih od realizacije tog dela;
- 4) kod profesionalne odgovornosti se mora raditi o obavezi sredstva, a ne o obavezi rezultata (bez garancije da će željeni rezultat biti ostvaren).

Upravo sve ove uslove ispunjava i lice koje se bavi posredovanjem u fudbalu. Specifičnost ove vrste osiguranja ogleda se u tome što ono pruža zaštitu kako sportskom agentu, tako i oštećenom licu. Osnovni cilj osiguranja agenata u fudbalu je osiguranje od svih zahteva za naknadu koje podnese igrač, klub ili drugi posrednik a koje nastanu putem delovanja posrednika koje je u suprotnosti sa pravilima predviđenim zakonom ili Pravilnikom kako FSS-a, tako i Pravilnicima vodećih svetskih fudbalskih organizacija (npr. FIFA).²²

²² M. Proso, „Osiguranje profesionalne odgovornosti menadžera u sportu s posebnim osvrtom na posrednike u transferima nogometnih igrača“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 4/2011, 906.

Osiguranje od profesionalne odgovornosti u sistemima licenciranja predstavlja često uslov za dobijanje dozvole za rad (licence). Tako Pravilnik FIFE predviđa da ako kandidat položi pismeni ispit, mora da zaključi osiguranje od profesionalne odgovornosti u svoje ime sa renomiranim osiguravajućem društvom, po mogućnosti u svojoj zemlji. Na ovaj način ova vrsta profesionalnog osiguranja dobija status obaveznog osiguranja i predstavlja pored „besprekorne reputacije“ i nepostojanja sukoba interesa uslov za dobijanje licence. Ovo nije neuobičajeno u osiguranju od profesionalne odgovornosti. Naime, danas je u mnogim profesionalnim delatnostima osiguranje obavezno. Na ovaj način želi se istaći značaj tih profesija i omogućiti zaštita lica koja obavljaju određenu profesiju od opterećujućih odštetnih zahteva. Sa druge strane, na ovaj način se garantuje naplata odštetnih zahteva od strane oštećenog lica. Samim tim obaveze osiguravajućeg društva odnose se na isplatu naknade štete oštećenom ili oštećenim licima ukoliko ih ima više (do visine osigurane sume) i pružanje potrebne pravne zaštite osiguraniku.²³

Osiguranje pokriva sve rizike koji mogu nastati prilikom obavljanje delatnosti fudbalskog agenta. Pitanje koje je od posebnog značaja jeste da li osiguranje pokriva štete nastale nakon prestanka aktivnosti agenta a koje su izazvane radnjama izvršenim u toku trajanja osiguranja. Prema stavu FIFE osiguranje treba da pokriva sve eventualne štete nastale nakon prestanka aktivnosti agenta igrača, ali koje su izazvane takvom aktivnošću. Politika ove vrste osiguranja je formulisana na način da je svaki rizik povezan sa aktivnostima agenta vezanim za posredovanje u fudbalu pokriven. Fudbalsko udruženja koje izdaje agentu licencu je u obavezi da proveri usklađenost osiguranja od profesionalne odgovornosti sa Pravilnikom FIFE.²⁴ Iznos pokriven polisom osiguranja ne može biti manji od 100.000 CHF. Po isteku polise agent je dužan da je obnovi i pošalje relevantna dokumenta fudbalskom savezu, jer kao što smo pomenuli osiguranje je uslov za dobijanje i posedovanje dozvole za rad. Međutim, u slučaju da agent nije u mogućnosti da zaključi polis osiguranja od profesionalne odgovornosti u skladu sa članom 9 pravilnika FIFE, daje mu se mogućnost da deponuje bankarsku garanciju u minimalnom iznosu od 100.000 CHF.²⁵ Kada nije moguće zaključiti osiguranje od profesionalne odgovornostima teritoriji određenog fudbalskog saveza, taj savez obaveštava FIFA-u i podnosi zvaničan zahtev za odobravanje bankarske garancije.²⁶ Troškovi pokrića odštete fudbalskog agenta za obavljanje profesionalne delatnosti zavise od nekoliko ključnih faktora, uključujući tačnu prirodu posla koji obavljaju, obim posla na godišnjem nivou, prethodno iskustvo i kao i okolnosti koje se odnose na savesnost obavljanja posla (postojanje ranijih tužbi protiv njih). Uopšteno govoreći, cena polisa

²³ *Ibid.*

²⁴ FIFA, Regulations Players' Agents, Article 9, <https://digitalhub.fifa.com/m/61a181520bfe5b8c/original/noocabt0kk00rft7ds71-pdf.pdf>, 25.10.2022.

²⁵ Npr. takva vrsta osiguranja ne postoji u njegovoj zemlji.

²⁶ FIFA, Regulations Players' Agents, Aneks 2, 29.

osiguranja od profesionalne odgovornosti za fudbalske agente se smanjuje kao rezultat veće konkurencije i veće svesti o rizicima sa kojima se suočavaju fudbalski agenti. Kao i u ostalim vrstama osiguranja što je tražnja veća to je niži iznos premije osiguranja.

Već smo pomenuli da postoje situacije u kojima se advokat bavi posredovanjem u sportu, u onim sistemima u kojima je to dozvoljeno. Advokat koji se prvenstveno bavi pregovorima za zaključenje ugovora sa sportistom je zapravo sportski agent koji ima titulu advokata. U praksi se pokazalo da ovi advokati imaju probleme prilikom zaključenja osiguranja od profesionalne odgovornosti. U pogledu ovog pitanja značajno je i da li osiguranje od profesionalne odgovornosti advokata može pokrивati i njegovu odgovornost kao fudbalskog agenta ili je potrebno zaključiti posebnu vrstu osiguranja.²⁷ Uzimajući u obzir da je predmet osiguranja od profesionalne odgovornosti ovde obavljanje advokatske delatnosti, stava smo da ovo osiguranje ne može pokriti obavljanje delatnosti fudbalskog agenta. Ovo osiguranje može pokriti isključivo štetu nastalu kao rezultat obavljanja njegove advokatske delatnosti.

Pored navedenog kada je u pitanju osiguranje u sportu uzimajući u obzir njegov značaj u nekim zemljama javljaju se specijalizovana osiguravajuća društva koja se bave isključivo osiguranjem u oblasti sporta.²⁸ Međutim, u Srbiji, a kao i ostalim zemljama regiona još uvek ne postoje specijalizovana osiguravajuća društva koja se bave isključivo osiguranjem u oblasti sporta.²⁹

Kao i u svim vrstama osiguranja od odgovornosti uvek postoji rizik od moralnog hazarda odnosno rizičnijeg ponašanja usled činjenice da će eventualnu štetu pokriti osiguranje. Radi zaštite od ovog rizika može se predvideti učešće osiguranika u šteti ili u određenom novčanom iznosu ili u određenom procentu.

Osiguranje od profesionalne odgovornosti fudbalskih agenata u Srbiji još uvek nije dovoljno razvijeno. Naime, nismo naišli ni na jedno osiguravajuće društvo koje pruža ovu vrstu osiguranja. Pojedine osiguravajuće kuće pružaju mogućnost da shodno specifičnostima profesije i posla kreiraju uslugu kojom će zaštititi imovinske interese osiguranika. Ipak, od značaja bi bilo da se sa razvojem tržišta pojave i specijalizovana osiguravajuća društva koja se isključivo bave osiguranjem u oblasti sporta. Treba imati u vidu da osiguranje u ovoj oblasti obuhvata nekoliko zasebnih vrsta osiguranja.³⁰

²⁷ Za više o profesionalnoj odgovornosti advokata v: N. Petrović Tomić, „Osiguranje od profesionalne odgovornosti advokata- srpska verzija novog oblika osiguranja“, *Tokovi osiguranja*, 3/2012, 17-40.

²⁸ M. Čurković, „Mnogo rizika, malo osiguranja“, *Svijet osiguranja*, 2/2007, 49; „Bluefin sport“ ekspert za osiguranje sportista, list kompanije Dunav osiguranje, 361/2013, 10., <https://www.dunav.com/wp-content/uploads/2016/11/Casopis-Osiguranje-361.pdf>, pristup 27.10.2022.

²⁹ I. Tošić, O. Novaković, „Vrste osiguranja u sportu (regulativa u domaćem i uporednom pravu)“, *Odgovornost za štetu, naknada štete i osiguranje*, Beograd- Valjevo 2018, 523-524.

³⁰ Za više v: I. Tošić, O. Novaković, 517-528; I. Tošić, O. Novaković, „Odgovornost i osiguranje od odgovornosti organizatora sportske priredbe“, *Prouzrokovanje štete, naknada štete i osiguranje*, Beograd- Valjevo 2019, 471-481.; O. Novaković, I. Tošić, „Osiguranje od otkazivanja fudbalskih događaja“, *Srpski fudbal- uporednopravni izazovi i perspektive*, Institut za uporedno pravo, Beograd, 2021, 73-83.

5. ZAKLJUČAK

Ugovor o posredovanju u transferu fudbalera znatno olakšava prelazak fudbalera iz jednog u drugi klub imajući u vidu da se na taj način omogućuje da u transferu učestvuju profesionalna lica. U svetu su se razvila dva sistema za dobijanje statusa sportskog agenta, sistem registracije i sistem licenciranja. Drugi je prihvaćen i u Zakonu o sportu Republike Srbije, te da bi određeno lice obavljalo transfer u oblasti sporta potrebno je da pored „besprekorne reputacije“ i nepostojanje sukoba interesa poseduje dozvolu za rad (licencu). Ugovor koji se zaključuje između agenta i fudbalera (kluba) izaziva nedoumice u pogledu pravne prirode. Naime, postavlja se pitanje da li ovaj ugovor predstavlja ugovor o posredovanju, zastupanju, nalogu ili *sui generis* ugovor. Došli smo do zaključka da postoji razlika u zavisnosti od toga da li agent učestvuje u pregovorima i zaključenju ugovora. Ukoliko je to slučaj stava smo da ovaj ugovor predstavlja *posebnu vrstu ugovora o zastupanju*, ukoliko ne on predstavlja *posebnu vrstu ugovora o nalogu*, sa specifičnostima karakterističnim za sportsku agenturu.

Obavljanje delatnosti sportskog agenta, kao i drugih vrsta profesionalnih delatnosti dovodi do odgovornosti koja često može biti materijalno previše opterećujuća za ovo lice. Kao jedan od načina zaštite fudbalskog agenta od takvih imovinskih zahteva javlja se osiguranje od profesionalne odgovornosti. Prema pravilima FIFE videli smo da posedovanje pomenute polise osiguranja predstavlja usov za dobijanje licence. U Srbiji još uvek ne postoji ova vrste osiguranja ali sa razvojem tržišta bilo bi značajno da dođe i do osnivanja specijalizovanih osiguravajućih društava koja se isključivo bave osiguranjem u oblasti sporta.

Iva Tošić

Research Associate at the Institute of Comparative Law in Belgrade

FOOTBALL AGENTS-SPORT MEDIATION AND PROFESSIONAL LIABILITY INSURANCE

Summary

Agents in sports, especially football, are of high importance for the transfer of football players and conclusion of contracts between football players and clubs. Taking into account that they are professionals and have special knowledge, their participation in the conclusion of the contract can be of great significance and enables the valorization of the athlete's talent. However, bearing in mind that sport mediation is a professional activity, the agent's obligations can also lead to his responsibility, which can represent a remarkable financial burden for him. For these reasons, as well as in other professional activities, professional

liability insurance is required. The importance of this insurance is also shown by the fact that obtaining a license in some cases is conditioned by the conclusion of a professional liability insurance contract. In the first part of the paper, the author analyzes the concept of a sports agent, his obligations, as well as the legal nature of the contract concluded between him and the athlete (sports organization). Namely, in order to analyze professional liability insurance, it is necessary to determine the responsibility of the sports agent, which depends on his obligations. These obligations are conditioned by the legal nature of the relationship between the agent and the athlete. In the second part of the paper author analyzes professional liability insurance.

Keywords: football, football agent, legal nature, professional liability insurance.

Literatura

- „Bluefin sport” ekspert za osiguranje sportista, list kompanije Dunav osiguranje, 361/2013, 10., <https://www.dunav.com/wp-content/uploads/2016/11/Casopis-Osiguranje-361.pdf>.
- Čurković M., „Mnogo rizika, malo osiguranja“, *Svijet osiguranja*, 2/2007.
- Đurđević, N., „Fudbalski posrednici i Zakon o sportu Republike Srbije iz 2016. godine“, *Zbornik radova: Usluga i uslužna pravila*, Kragujevac, 2016.
- Holt, M., „The Ownership and Control of Elite Club Competition in European Football”, *Soccer and Society*, 1/2007.
- Ječmenić, M., „Ugovor o posredovanju u sportu“, *Glasnik prava*, Pravni fakultet Univerziteta u Kragujevcu, 2/2012.
- Marmayou, J. M., „L’ avocat et le droit du sport”, *Journal de societes*, 2012, 29-33.;
- Mićović, M., „Sportski agenti“, *Pravni život*, 9/2014.
- Mićović, M., „Transfer fudbalera“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 2/2015.
- Novaković, O., Tošić, I., „Osiguranje od otkazivanja fudbalskih događaja“, *Srpski fudbal- uporednopravni izazovi i perspektive*, Institut za uporedno pravo, Beograd, 2021.
- Petrović Tomić, N., „Osiguranje od profesionalne odgovornosti advokata- srpska verzija novog oblika osiguranja“, *Tokovi osiguranja*, 3/2012.
- Proso, M., „Osiguranje profesionalne odgovornosti menadžera u sportu s posebnim osvrtom na posrednike u transferima nogometnih igrača“, *Zbornik radova Pravnog fakulteta u Splitu*, 4/2011.
- Study on Sports Agents in the European Union, A study commissioned by the European Commission (Directorate-General for Education and Culture) November 2009, <https://ec.europa.eu/assets/eac/sport/library/studies/study-sports-agents-in-eu.pdf>.

- Tošić, I., Novaković, O., „Odgovornost i osiguranje od odgovornosti organizatora sportske priredbe“, *Prouzrokovanje štete, naknada štete i osiguranje*, Beograd -Valjevo 2019.
- Tošić, I., Novaković, O., „Vrste osiguranja u sportu (regulativa u domaćem i uporednom pravu)“, *Odgovornost za štetu, naknada štete i osiguranje*“, Beograd- Valjevo 2018.
- Vuković, Z., “Pretpostavke za obavljanje poslova sportskih agenata”, *Zbornik radova: Usluga i uslužna pravila*, Kragujevac, 2016.
- Vuković, Z., *Ugovori o stručnom angažovanju sportskih stručnjaka*, doktorska disertacija, Univerzitet u Kragujevcu- Pravni fakultet, 2019.